

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Факультет філології

Кафедра української мови

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор

“ ”

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Стилістика і культура української мови

Освітня програма: **“Українська мова і література”
Перший (бакалаврський рівень)**

Спеціальність: **014 Середня освіта
014.01 Українська мова і література**

Галузь знань: **01 Освіта/ Педагогіка**

Івано-Франківськ
2019 рік

Робоча програма “Стилістика і культура української мови” для студентів за напрямом підготовки (спеціальністю) *014 Середня освіта 014.01 Українська мова і література*. Протокол № 1 від “27” серпня 2019 р. – 18 с.

Розробник:

*кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови
Факультету філології Грещук Валентина Василівна*

Програма затверджена на засіданні кафедри української мови

Протокол від “27” серпня 2019 р. № 1

Завідувач кафедри української мови

(підпис) (прізвище та ініціали) В.В. Грещук

“ 27 ” серпня 2019 р.

Схвалено методичною радою Факультету філології

Протокол від “30” серпня 2019 р. № 1

Голова
(підпис) (прізвище та ініціали) А.М. Мартинець

“ 30 ” 08 2019 р.

© Грещук В.В., 2019 рік
© ДВНЗ «Прикарпатський
національний університет імені
Василя Стефаника», 2019 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6,0	Галузь знань 01 Освіта/ Педагогіка	Нормативна	
Модулів – 2	Напрямок підготовки (спеціальність) 014 Середня освіта 014.01 Українська мова і література	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		4-й	4-й
Загальна кількість годин – 180		Семестр	
		7-й	7-й
		Аудиторних	
		60 год	12 год
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 8	Освітньо-кваліфікаційний рівень <u>Бакалавр</u>	24 год	8 год
		Практичні, семінарські	
		36 год	4 год
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		120 год	168 год
		Вид контролю: <i>екзамен</i>	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 1:3

для заочної форми навчання – 1:7

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни “Стилістика і культура української мови” визначається необхідністю пізнання принципів організації мовного матеріалу щодо його комунікативних властивостей, важливістю вироблення в майбутніх вчителів концептуального розуміння основних теоретичних засад стилістики, потребою формування на їх основі стійких практичних навичок стилістичного аналізу, вміння творчо поєднати теоретичні і практичні знання в різних життєвих ситуаціях.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути **компетенцій:**

- основних норм літературної мови з огляду на їх стилістичне використання; стилістичних ресурсів мови;
- типових порушень норм у мовленні учнів;
- основних понять та категорій стилістики;
- особливостей стилів сучасної української мови та їх основні ознаки, принципів виділення;
- закономірностей функціонування мовних засобів у різних сферах спілкування; у педагогічному спілкуванні; стилістичного використання фонетичних, лексичних, фразеологічних, морфологічних, синтаксичних засобів мови; стилістичних фігур;
- особливостей мовного етикету педагогічного спілкування;

компетентностей:

- здатності працювати індивідуально, у парах і в групах, а також критично і логічно мислити;
- загальнопрофесійною здатності майбутнього фахівця реалізувати професійну й особистісну самоосвіту, визначати індивідуальну освітню траєкторію, проектувати професійне зростання;
- лінгвістичної здатності, що містить знання механізмів комунікативної діяльності, володіння нормами сучасної української літературної мови, правилами культури спілкування, побудови комунікативних стратегій тощо;
- здатності до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних фактів, здійснювати лінгвістичний аналіз текстів різних стилів і жанрів;
- здатності вільно, гнучко й ефективно використовувати мову в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і сферах спілкування (офіційному, неофіційному, учнівському) для розв’язання комунікативних завдань у різних сферах життя;
- здатності характеризувати діалектні та соціальні різновиди мови та описувати соціолінгвальну ситуацію;
- здатності застосовувати практично у конкретних життєвих ситуаціях теоретичні знання з курсу, грамотно моделювати тексти кожного стилю;
- здатності кваліфіковано працювати зі значними обсягами інформації;
- здатності зауважувати та диференціювати помилки у мовленні (своєму, своїх учнів, докільля, засобів масової інформації) і вміти виправляти їх;
- здатності характеризувати відповідні мовні засоби зі стилістичного погляду, доречно застосовувати невербальні чинники спілкування;

- здатності аналізувати тексти різних стилів щодо їх функціональної мотивації, визначати стилістичні фігури та їх роль у тексті;
- здатності кваліфіковано працювати зі значними обсягами інформації; аналізувати результати наукових досліджень, застосовувати їх у процесі розв’язання конкретних освітніх і дослідницьких завдань.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Норми сучасної української літературної мови. Стилістичне використання засобів української мови. Система функціональних стилів.

Тема 1. Стилістика як лінгвістичне вчення.

Сучасна українська літературна мова як основа стилістики. Загальна характеристика курсу, його мета, предмет і завдання. Методологія, методи й методика стилістики. Теоретична і практична стилістика. Літературна мова, її ознаки. Поняття “норма”. Види норм літературної мови. Акцентуація. Особливості наголошування у різних стилях. Найтипівіші порушення норм наголошування. Стилістична норма в мові і мовленні. Стилістика літературної мови. Українська літературна мова як унормована форма загальнонародної мови української нації.

Тема 2. Функціональні різновиди сучасної української літературної мови.

Стиль мови і стиль мовлення. Стиль мови і культура мовлення. Стилетвірні й нестилетвірні ознаки як лінгвальні основи стилю. Розмовно-побутовий стиль мови і мовлення. Офіційно-діловий стиль мови і мовлення. Науковий стиль мови і мовлення. Художній стиль мови і мовлення. Публіцистичний стиль мови і мовлення. Конфесійний стиль мови і мовлення. Епістолярний стиль мови і мовлення.

Тема 3. Стилістика експресивних різновидів мовлення.

Структура і функції усного й писемного мовлення. Поняття мови і мовлення в контексті сучасних гуманітарних знань. Усне мовлення в контексті засад класичної риторики. Пряма і непряма мова, монологічне, діалогічне та полілогічне мовлення.

Тема 4. Стилістичні особливості лексичних засобів української мови.

Стилістичні можливості загальнонавжваної лексики. Стилістичне значення полісемії. Стилістичне використання омонімів, паронімів. Стилістична важливість синонімів та антонімів. Стилістичні особливості архаїзмів, історизмів, неологізмів, okazіonalіzmів. Стилістичні особливості територіальних та соціальних діалектів та просторічних слів. Стилістичні особливості запозичень. Стилістичні особливості професіоналізмів та слів-термінів.

Тема 5. Фразеологічна стилістика і її одиниці.

Стилістична характеристика засобів фразеології української мови. Прислів'я, приказки, крилаті вислови як образні сполуки та їх стилістичні функції. Афоризми, сентенції, максими, парадокси, їх стилістична наснаженість. Літературні цитати, ремінісценції, їхня стилістична оцінка. Трансформація як видозміна фразеологічних одиниць, стилістична настанова.

Тема 6. Стилістичне використання словотвірних засобів української мови.

Характеристика словотвірних засобів сучасної української мови щодо можливостей взаємозаміни, емоційно-експресивного забарвлення, стильової належності. Стилістичні функції засобів словотвору. Синтаксичний словотвір, його стилістичні можливості. Морфолого-синтаксичний словотвір, його стилістичні можливості. Осново та словоскладання. Стилістичний аспект.

Тема 7. Стилістичне використання засобів морфології.

Статистичні основи морфологічної стилістики. Стилістичні особливості категорії роду, числа та відмінкових форм іменника. Стилістичні риси загальних і власних, конкретних, абстрактних і матеріально-речовинних іменників. Стилістична спроможність прикметників. Стилістичні властивості дієслова. Стилістичне використання числівників і займенників. Стилістичне вживання прислівників.

Тема 8. Стилістичний аспект службових частин мови.

Стилістичне вживання прийменників. Стилістичні ресурси сполучників. Стилістичні функції часток. Стилістика вигуків. Визначення стилістичної ролі морфологічних засобів у текстах різних стилів мови.

Тема 9. Стилістичне використання синтаксичних засобів української мови.

Стилістика словосполучень. Стилістичні ресурси простого речення (односкладного: означено-особового, неозначено-особового, узагальнено-особового, безособового, інфінітивного та номінативного і двоскладного). Стилістика розповідних, питальних і спонукальних речень. Стилістичні можливості простих ускладнених речень. Стилістика речень з однорідними та відокремленими членами. Стилістика власне неповних речень, еліптичних та приєднувальних неповних речень. Стилістика речень із вставними і вставленими одиницями та звертаннями.

Тема 10. Стилістичні аспекти складних синтаксичних конструкцій.

Стилістичні спроможності складних сполучникових синтаксичних конструкцій. Стилістичний потенціал безсполучникових конструкцій. Стилістичні функції абзацу і тексту.

Змістовий модуль 2.

Стилістичні фігури. Основні форми і специфіка вираження усного мовлення в літературних творах. Комунікативно-стилістичні якості мовлення.

Тема 11. Комунікативно-стилістичні якості мовлення.

Загальна характеристика комунікативно-стилістичних якостей мовлення. Мовні й позамовні основи мовленнєвої культури. Нормативність мовлення. Варіантність мовної норми. Правильність, точність, логічність, чистота, образність, чіткість, доречність, багатство мовлення. Етичність та естетичність мовлення. Риторика як складова стилістики. Невербальні засоби спілкування. Український менталітет і стилістика української мови.

Тема 12. Загальна характеристика стилістичних фігур.

Період (його види) та стилістичне використання. Еліпс як стилістична фігура. Замовчування, їх стилістичні функції. Повтор у синтаксичних конструкціях. Анафора, епіфора, анепіфора, епанафора – мовностилістичні звороти. Стилістичні функції ампліфікації, градації, плеоназму, тавтології. Антитеза, її функції у текстах. Риторичні питання, їх функції. Асиндетон та полісиндетон – мовностилістичні звороти, їх функції. Парцеляція, рефрен, лейтмотив та інші мовностилістичні звороти.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1													
Змістовий модуль 1.													
Норми сучасної української літературної мови. Стилістичне використання засобів української мови. Система функціональних стилів													
Тема 1.	9	2	2			5							
Тема 2.	16	2	4			10		2	2				
Тема 3.	9	2	2			5							
Тема 4.	16	2	4			10							
Тема 5.	14	2	2			10							
Тема 6.	14	2	2			10							
Тема 7.	21	2	4			15		2					
Тема 8.	14	2	2			10							
Тема 9.	16	2	4			10							
Тема 10.	16	2	4			10		2					
Разом за змістовим модулем 1.	145	20	30			95		6	2				

Змістовий модуль 2. Стилістичні фігури. Основні форми і специфіка вираження усного мовлення в літературних творах. Комунікативно-стилістичні якості мовлення.												
Тема 11.	14	2	2			10						
Тема 12.	21	2	4			15		2	2			
Разом за змістовим модулем 2.	35	4	6			25		2	2			
Усього годин	180	24	36			120	180	8	4			168
Модуль 2												
Екзамен												
Усього годин												

5. Теми семінарських занять
(навчальною програмою не передбачено)

6. Теми практичних занять

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Норми сучасної української літературної мови. Українська літературна мова як унормована форма загальнонародної мови української нації.	2
2	Система функціональних стилів української літературної мови. Стилетвірні й нестилетвірні ознаки як лінгвальні основи стилю.	2
3	Стилістика експресивних різновидів мовлення.	2
4	Стилістичне використання лексичних засобів.	2
5	Поняття мови і мовлення в контексті сучасних гуманітарних знань. Усне мовлення в контексті засад класичної риторики.	2
6	Стилістична класифікація фразеологічних одиниць. Трансформація як видозміна фразеологічних одиниць, стилістична настанова.	2
7	Стилістична характеристика словотвірних засобів сучасної української мови щодо можливостей взаємозаміни, емоційно-експресивного забарвлення, стильової належності.	2
8	Стилістична характеристика самостійних частин мови. Визначення стилістичної ролі морфологічних засобів у текстах різних стилів мови.	2
9	Стилістична характеристика службових частин мови. Визначення стилістичної ролі морфологічних засобів у текстах різних стилів мови.	2

10	Стилістична характеристика синтаксичних засобів мови.	2
11	Стилістичне використання синтаксичних засобів української мови.	2
12	Комунікативно-стилістичні якості мовлення.	2
13	Загальна характеристика стилістичних фігур.	2
14	Період (його види) та стилістичне використання.	2
15	Замовчування, їх стилістичні функції.	2
16	Повтор у синтаксичних конструкціях.	2
17	Асиндетон та полісиндетон – мовностилістичні звороти, їх функції.	2
18	Парцеляція, рефрен, лейтмотив та інші мовностилістичні звороти.	2
	Усього	36

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Загальні поняття про стилістику й культуру української мови. Стилї мови та їх емоційно-експресивні різновиди	2
2	Стилістичні ресурси сучасної української літературної мови	2
	Усього	4

7. Теми лабораторних занять *(навчальною програмою не передбачено)*

8. Самостійна робота

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Короткі відомості з історії становлення стилістики української мови	2
2	Структура і функції усного й писемного мовлення.	4
3	Поняття мови і мовлення в контексті сучасних гуманітарних знань.	4
4	Усне мовлення в контексті засад класичної риторики.	4
5	Пряма і непряма мова, монологічне, діалогічне та полілогічне мовлення.	4
6	Емоційно-експресивні різновиди стилів	4
7	Форми існування національної мови	4
8	Нормативність літературної мови в орфоепії: вимова голосних і приголосних звуків та наголосу у словах	4
9	Морфологічні норми української літературної мови. Типові помилки	4
10	Синтаксична правильність української літературної мови. Типові помилки	6
11	Тропи як основа творення полісемантичних слів і засіб	6

	створення образності як ознаки культури мови	
12	Помилки, пов'язані з нехтуванням багатозначності	4
13	Синонімія як одна з центральних проблем стилістики української мови	10
14	Специфіка використання територіальних та соціальних діалектизмів	6
15	Стилістична та стильова класифікація фразеологічних одиниць	6
16	Стилістична роль okazіоналізмів	4
17	Стилістичні можливості простих ускладнених речень	6
18	Прийоми семантико-синтаксичної організації тексту	4
19	Інтонація як засіб стилістичної виразності	4
20	Підготувати реферат про одну із актуальних проблем стилістики і культури української мови.	10
21	Дібрати із засобів масової інформації п'ять текстів, у яких би порушувалися ознаки культури мовлення. Детально проаналізувати ці порушення	10
22	Дібрати з художньої літератури текст (приблизно десять речень), у якому б широко використовувались виражально-зображувальні засоби виразності (фігури поетичного синтаксису, емоційно забарвлені слова, метафори, епітети тощо). Виписати ці засоби виразності й погрупувати їх за типами.	10
Разом		120

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Норми сучасної української літературної мови. Порушення норм. Виписати (з художньої літератури, фольклору, преси, змодельовані тощо) приклади комунікативних девіацій за класифікацією Ф. Бацевича	15
2	Підготувати реферат про одну із актуальних проблем стилістики і культури української мови	20
3	Зібрати матеріал про порушення мовних норм у засобах масової інформації, рекламних текстах, мовленні депутатів, Інтернеті тощо та зробити детальний аналіз цих порушень	15
4	Стильова диференціація сучасної української літературної мови. Підготувати зразки використання слова <i>осінь</i> у різних стилях мовлення. Обґрунтувати мовні особливості кожного стилю	15
5	Основні ознаки культури мови. Написати твір-роздум (тема – одна із настанов Матері Терези), дотримуючись усіх ознак культури мовлення	20
6	Дібрати із засобів масової інформації п'ять текстів, у яких би порушувалися ознаки культури мовлення. Детально	15

	проаналізувати ці порушення	
7	Стилістичні ресурси сучасної української літературної мови. Дібрати з художньої літератури текст (приблизно десять речень), у якому б широко використовувались виражально-зображувальні засоби виразності (фігури поетичного синтаксису, емоційно забарвлені слова, метафори, епітети тощо). Виписати ці засоби виразності й погрупувати їх за типами.	15
8	Підготувати реферат про чинники, які впливають на мовленнєвий етикет	18
9	Виписати з художньої літератури сім прикладів, які б ілюстрували дотримання етикетних правил у певних ситуаціях спілкування	15
10	Зібрати матеріал про порушення основних норм мовленнєвого етикету у засобах масової інформації, рекламних текстах, мовленні учнів, Інтернеті тощо та зробити детальний аналіз цих порушень.	20
Разом		168

9. Індивідуальні завдання (навчальним планом не передбачено)

10. Методи навчання:

1. Лекція: інформаційна, проблемна, з елементами бесіди.
2. Наочні методи навчання (ілюстрування, спостереження).
3. Репродуктивні: відтворення, бесіда, ситуативне моделювання.
4. Проблемно-пошукові: самостійна робота, вирішення проблемних завдань.
5. Методи за логікою викладу змісту навчального матеріалу: аналіз, узагальнення, систематизація.
6. Методи стимулювання та мотивації навчання: дискусії (навчальні, пізнавальні), інтерактивні форми.
7. Практичні методи навчання (вправи).

11. Методи контролю

1. Усний контроль (усне опитування, колоквиум).

Зразок плану практичного заняття

Тема: **Стилістичні функції лексичних засобів**

План

1. Стилістична диференціація лексики української мови.
2. Стилістичні можливості синонімії, антонімії, омонімії. Паронімія як стилістичний засіб і як вада тексту.
3. Визначення у текстах різних стилів мови функціональної лексики: архаїзмів, неологізмів, діалектизмів, запозичень, розмовно-просторічних, термінологічних слів.
4. Визначення у текстах функцій загальноповживаної лексики, стилістично нейтральної, стилістично забарвленої, емоційно забарвленої.

Література:

1. Бабич Н. Д. Практична стилістика: Збірник вправ / Н. Д. Бабич ; Від.ред. Арват Ф.С. – К. : Вища школа, 1977. – 156 с.
2. Бабич Н. Д. Практична стилістика і культура української мови [Текст] : навчальний посібник / Н. Д. Бабич. – Рек. МОН. – Львів : Вид-во Світ, 2003. – 432 с.
3. Коваль А. П. Практична стилістика сучасної української мови [Текст] / А. П. Коваль ; Ред. М.Л.Скирта. – 2-ге вид. доп. і перероб. – К. : Вища школа, 1978. – 376 с.
4. Кочан І., Токарська А. Культура рідної мови. Зб. вправ і завдань. / І.Кочан, А. Токарська. - Львів. 1996.
5. Пентилюк М. І. Культура мови і стилістика [Текст]: Пробний підручник для гімназій гуманітарного профілю / М. І. Пентилюк ; Ред. Попсуєнко В. П. – К. : Вежа, 1994. – 240 с.
6. Пономарів О. Д. Стилiстика сучасної української мови .[Текст]: підручник. / Олександр Данилович. Пономарів. – Рек. МОН; 3-тє вид., переробл. та доп. – Тернопiль : Навчальна книга - Богдан, 2000. – 248с.
7. СУЛМ: Стилiстика // За ред. Балодiда. - К., 1973.

Зразок питань, які виносяться на колоквіум

1. Стилiстична виразнiсть усного мовлення.
2. Iнтонанцiя як засiб стилiстичної виразности.
3. Види наголосу.
4. Типовi порушення орфоепiчних норм, що пояснюються впливом дiалектного та iншомовного оточення.

2. Письмовий контроль (вправи, завдання на картках, самостійні роботи)

Зразок вправи на закріплення знань, умінь і навичок

Завдання. Провідміняти, наводячи можливі паралельні форми, числівники.
вісім, двадцять, дев'яносто, сто, двісті, сорок, одинадцять, шістнадцять, вісімдесят, п'ятдесят, тисяча дев'ятсот дев'яносто перший, тисяча вісімсот шістдесят перший.

3. Теми рефератів:

1. Інтонанція - важливий елемент культури мовлення.
2. Характер наголосу в українській літературній мові.
3. Специфіка мовлення радіо- чи телепередач для дітей.
4. Мовностилістичні особливості радіо- та телепрограм
5. Характеристика мовлення ведучих українських радіо- і телепрограм.
6. Початки і кінцівки як структурні елементи виступів радіоведучих.
7. Теле- та радіопередачі про культуру мовлення.
8. Мовні особливості сучасної політичної телереклами.
9. Сучасний політичний дискурс (на матеріалі радіо- чи телепередач).
10. Особливості усного мовлення українських парламентаріїв.
11. Мовностилістичні особливості релігійних радіопередач.
12. Мовностилістичні особливості розважальних телепрограм (радіопрограм).
13. Майстерність усних виступів видатних українських культурних діячів.
14. Сучасна молодіжна комунікація у теле- і радіопередачах.
15. Проблеми екології українського слова.
16. Феномен милозвучності української мови.
17. Українське красномовство: унікальна сила слова.
18. Роль ЗМІ у творенні образу України та українця (вербальні і невербальні засоби).
19. Українське публічне мовлення: від стагнації до нових параметрів розвитку.

4. Тестові завдання.

1. У поданих реченнях розставте розділові знаки відповідно до правил пунктуації. Поясніть їх уживання.

а) Давид розгорнув книжку і вп'явшись очима в дрібний шрифт почав читати (А.Головко).

Давно те минуло як тими шляхами що йшли гайдамаки ходив я і плакав і людей шукав щоб добру навчили (Т. Шевченко).

б) Земле моя всеплодющая мати сили що в твоїй живе глибині краплю щоб в бою сильніше стояти дай і мені (І. Франко).

Там за горами вже день і сяє сонце а тут на дні міжгір'я ще ніч (М. Коцюбинський).

в) Книги морська глибина

Хто в них пірне аж до дна

Той хоч труду мав досить

Дивнії перли виносить (І. Франко).

Те що її зацікавило було не що інше як троє осідланих коней під ганком вілли. (М. Коцюбинський)

г) Страшні слова коли вони мовчать

коли вони зненацька причаїлись

коли не знаєш з чого їх почать

бо всі слова були уже чиїмись (Л. Костенко).

Розгойдане море вже брудне й темне наскакувало на берег і покривало скелі (М. Коцюбинський).

2. У словах та словосполученнях розставте наголоси відповідно до норм літературної вимови.

а) Дивлячись, три шляхи, приятнь, типові помилки, рукопис, легкий, мережа, подруга, широко, предмет, квартал, параліч, середина, показник, фаховий, валовий, нові здобутки, маршовий, центнер.

б) Два брати, були запитання, фільтровий, мозолистий, помовчати, алкоголь, виразне читання, літопис, нові вірші, валовий, пасквіль, феномен, діалог, статуя, чисельник, повстання, твого завдання, орю, бюлетень, оленячий.

в) Типові завдання, сільськогосподарський, орючи, у середині рукопису, співробітництво, чотирнадцять сторінок, два рази, олень, мого, їздячи, звемо, донька, доданок, істерія, змовчати, ідемо, булава, всього, дворазовий, віршовий.

г) Не було професорів, ветеринар, ненавиджу, порядковий, були у приятеля, винагорода, два ходи, чисельник, два ясени, солодко, добуток, іконопис, йдучи, здалека, зсередини, зберемо, дві доньки, алкоголь, довідник, дрова.

3. У яких словосполученнях недоречно вживають прикметник *вітчизняний*?

4. Які помилки допускають, уживаючи слова *рахувати, рахунок*?

5. Які українські відповідники подано до російських висловів в *данное время, в данном случае* у найновіших лексикографічних працях? (Див.. Головащук С. Російсько-український словник сталих словосполучень. - К, 2001).

6. Які помилки допускають, уживаючи дієслова *являтися, знаходитися*?

7. Чому неправильним є вислів *зорові почуття*?

8. Чи завжди правильно вживаємо займенники *котрий? який?* Наведіть приклади.

9. Що можна відкривати? *Очі, книжку, рахунок, вогонь, двері, зошит, вікно, рот, сезон?*

10. Поясніть помилку у вислові *інша сторона медалі*.

11. Яка семантика висловів *Скільки годин? Яка година? Котра година?*

12. Коли недоречно вживати дієслова *заставити, поступати, мішати?*

13. Які помилки допускають, уживаючи слово *любий?*

14. Чому недоречними є фрази *вільна вакансія, мій автопортрет, пам'ятні сувеніри, дисертаційне дослідження?*

15. Поясніть помилки у вислові *запрошуються всі бажуючі*.

16. Укажіть, які помилки допускають у формах іменників при числівниках *два, три, чотири*.

17. Яка форма правильна *п'ять солдатів чи п'ять солдат?* Чому?

18. Поясніть характер помилки у висловах *різка біль, наукова ступінь*.

19. Яку помилку допускають, уживаючи вислів *брат старший мене*?
20. Чому ненормативним є вислови *хворіє грипом, згідно наказу, відповідно з розпорядженням, дякуючи вам*?
21. Яка загальна тенденція щодо вживання активних дієприкметників теперішнього часу?
22. Виявіть ненормативні вислови, виправте помилки, поясніть їх, використовуючи словники, посібники.
- а) Знаходити потрібним, давати добро, знаходиться в друку, держатися в стороні, оточуюче середовище, підписка на газети, підростаюче покоління, попередження аварії, співставляти факти, спроба осмислити;
- б) другим разом, комісія по складанню резолюції, на відкритому місці, не мішало б, першочергове завдання, отримати освіти, саме головне, толком не розумію, надійшла заява, поштова карточка;
- в) друга сторона медалі, жила площа, любою ціною, на перших порах, доля істини, немаловажне значення, питання вияснено, закрити вікно, тупикова ситуація, це тобі так не минеться.
- г) діло минуле, зі сторони видніше, любо подивитися, краще всього, на свою біду, підводити підсумки, прийти до висновку, хворий на туберкульоз, хресні батьки, діючі закони.

5. Зразок екзаменаційного білета.

Державний вищий навчальний заклад
“Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”
Освітньо-кваліфікаційний рівень *бакалавр*
Напрямок підготовки (Спеціальність) *Українська мова та література*
Навчальна дисципліна *Стилістика і культура української мови*

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ №1

1. Стилістичні норми сучасної української мови.
2. Стилістичні можливості порядку слів у реченні.
3. Практичне завдання: Чому недоречними є фрази *вільна вакансія, мій автопортрет, пам'ятні сувеніри, дисертаційне дослідження*?

Затверджено на засіданні кафедри *української мови*
Протокол №__ від “__” _____ 20__ р.
Завідувач кафедри _____ Грещук В.В.
Екзаменатор _____ Грещук В.В.

6. Зразок контрольної роботи

1. Перепишіть слова відповідно до чинного українського правопису.
 - а) Східно-німецький, торф'яний, поки-що, поволжський, Уманьщина, бур'ян, бур'як, аби-хто, військово-полонений, з-підлоба, по-батькові, біло-сніжний, боягузство, Ватикан, інтелегенція.
 - б) Кінець-кінцем, народно-поетичний, моркв'яний, Поволжжя, воронежський, Познаньщина, подвір'я, міжгір'я, ніби-то, військово-зобов'язаний, по-суті, від'їзжати, сшити, пісчаний, аби-як.
 - в) Західно-сибірський, рік-у-рік, різдв'яний, парижський, криворізьський, вагоно-ремонтний, по-латині, тьм'яний, сідити, казіно, аби-куди, пісчаний, допобачення, брацтво, східно-європейський.
 - г) Джінси, паровозо-ремонтний, агенство, всього-навсього, Анатолієвич, ділер, суспільно-корисний, гіганський, мавп'ячий, загально-освітній, медальон, дарма-що, військомат.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота											Підсумковий тест (екзамен)	Сума	
Змістовий модуль 1										Змістовий модуль 2		50	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12		
П.К 5	П.К 5	П.К 5	контрольна робота – 15	П.К 5	П.К 5	П.К 5	П.К 5	П.К 5	П.К 5	контрольна робота – 15	П.К 5		

Максимальна кількість балів за поточний контроль – 20 (ваговий коефіцієнт – 4)

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	задовільно	
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Стилїстика української мови. Короткий словник термінів / Укладач Валентина Грещук. – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2012. – 44 с.
2. Тексти різних стилів.
3. Завдання на картках для перевірки знань, умінь і навичок.

14. Рекомендована література

1. Бабич Н. Д. Практична стилїстика і культура української мови [Текст] : навчальний посібник. Львів : Вид-во Світ, 2003. 432 с.
2. Бабич Н. Д. Практична стилїстика: Збірник вправ / Від.ред. Арват Ф.С. Київ : Вища школа, 1977. 156 с.
3. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ : ВЦ "Академія", 2004.
4. Бондар О. І. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Лексикологія. Лексикографія: навч. посіб. / О. І. Бондар, Ю.О. Карпенко, М.Л. Микитин-Дружинець. Київ : ВЦ "Академія", 2006.

5. Бортняк А. Ну що б, здавалося, слова... Бесіди про культуру української мови. – Київ : Український письменник, 1994.
6. Вихованець І. Про культуру української мови. *Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах*. 2011. № 3. С. 114–117.
7. Войцехівська І. С. Культура спілкування і мовний етикет. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2012. № 7. С. 29–34.
8. Волкова Н. П. Культура мови і культура мовлення вчителя. *Професійно-педагогічна комунікація* : навч. посібник. Київ, 2006. С. 126–148.
9. Волкотруб Г. Й. Стилїстика ділової мови : навч. посібник. Київ : МАУП, 2002. 208 с.
10. Галаєвська Л. Ситуативні завдання у формуванні культури спілкування на уроках української мови в старшій школі. *Українська мова і література в школі*. 2011. № 6. С. 22–27.
11. Гнаткевич Ю. В. Уникаймо русизмів в українській мові. Київ : Просвіта, 2000.
12. Головащук С. І. Словник наголосів. Київ : Наукова думка, 2003.
13. Гуць М. В. Українська мова у професійному спілкуванні / М. В. Гуць, О. М. Сидоренко, О. М. Мацько. Київ: "BeeZone", 2004.
14. Дорошенко С. Основи культури і техніки усного мовлення С. Дорошенко. Харків : О.В.С., 2002.
15. Дудик П. С. Стилїстика української мови [Текст]: навч. посібник. Київ : Академія, 2005. 368 с.
16. Зарицький М. С. Стилїстика сучасної української мови / Ред. Я. В. Януш. Київ : Парламентське видавництво, 2001. 156 с.
17. Кисіль Г. Г. Стилїстика сучасної української мови / Г. Г. Кисіль, О. Д. Пономарів. Київ : Либідь, 1993.
18. Козловська Л. Вживаємо правильне і доречне слово : [культура української мови]. *Українське слово*. 2011. 16–22 бер. (№ 11). С. 14.
19. Косяк Н. Стилїстично маркована лексика: арго, жаргон, сленг, суржик, варваризми, екзотизми, пуризм. Їх місце та роль у мовленні. *Українська мова та література*. 2011. № 41–42 (лист.). С. 100–102.
20. Куземська Н. Проблеми культури української мови в проектах національних стандартів України (про «пихаті твердження» стосовно «металевих шкарпеток» і «книжкових пам'ятників»). *Українська наукова термінологія* : зб. матер. наук.-практ. конференції. Київ, 2009. № 2 : Українська наукова термінологія. Проблеми перекладу. С. 27–47.
21. Культура фахового мовлення: навч. посіб. / за ред. Н. Д. Бабич. Чернівці : Книги – ХХІ, 2006.
22. Лупашко Н. Ф. Культура спілкування й мовленнєвий етикет українського народу. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2012. № 4. С. 30–33.
23. Мацько Л. І. Культура української фахової мови: навч. посіб. / Л. І. Мацько, Л. В. Кравець. Київ: ВЦ "Академія", 2007.
24. Мацько Л. І. Стилїстика ділової мови та редагування документів [Текст]: навч. посіб. для дистанц. навчання. / Л. І. Мацько, Л. В. Кравець, О. В. Солдаткіна. Київ : Університет "Україна", 2004. 281 с.

- 25.Мацько Л. Лінгвокультурологічні чинники формування культури українського мовлення. *Мовознавство: матеріали 5-го конгресу Міжнародної асоціації українців* : зб. наук. ст. Чернівці, 2008. С. 432–435.
- 26.Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. Стилїстика української мови. Київ : Вища школа, 2003.
- 27.Мороз П. Культура мови – культура людини. *Наука і суспільство*. 2007. № 9–10. С. 35–39.
- 28.Музичук А. Свобода лихослів'я, або Про культуру спілкування й творчості. *День*. 2009. 2 жовт. (№ 176). С. 21.
- 29.Орфоепічний словник української мови: у 2 т. / уклад.: М. М. Пещак та ін. Київ : Довіра, 2003.
- 30.Пентиліук М. Культура діалогу як основа формування мовної особистості. *Українська мова і література в школі*. 2012. № 1. С. 2–5.
- 31.Пивоваров В. М. Мовний етикет. *Ділова українська мова* : навч. посібник. Харків, 2007. С. 41–43.
- 32.Погиба Л. Г. Основи культури української мови. *Українська мова фахового спрямування* : підручник. Київ, 2011. С. 40–83.
- 33.Подлевська Н. Формування вмінь культури спілкування у видах мовленнєвої діяльності. *Українська мова і література в школі*. 2007. № 2. С. 2–5.
- 34.Пономарів О. Д. Культура слова : Мовностилістичні поради: навч. посіб. Київ : Либідь, 2008. 240 с.
- 35.Пономарів О. Д. Стилїстика сучасної української мови : підручник. / 3-тє вид., переробл. та доп. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2000. 248с.
- 36.Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування: навч. посіб. Київ : Знання, 2006.
- 37.Сайтарли І. А. Культура міжособистісних стосунків. Київ : Академвидав, 2007.
- 38.Сащак Н. Культура мови та мовлення людини. *Рідна школа*. 2006. № 3. С. 43–46.
- 39.Семенов О. М. Культура наукової української мови : навч. посібник. Київ : ВЦ «Академія», 2010. 216 с.
- 40.Скобочкіна Н. І. Прагмалінгвістичні основи мовної етики й мовленнєвого етикету. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2012. № 19–21. С.68–70.
- 41.Словник-довідник з культури української мови / ред. Д. Гринчишин. Київ: Знання, 2004. 367 с.
- 42.Стахів М. Український комунікативний етикет. Київ: Знання, 2008.
- 43.Стилїстика української мови. Короткий словник термінів / Укладач Валентина Грещук. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2012. 44 с.
- 44.Стилїстика української мови: практикум: навч. посіб. / за ред. Л. І. Мацько. Київ: Вища школа, 2004. 199 с.
- 45.Струганець Л. Культура мови : словник термінів. Тернопіль : Богдан, 2000. 88 с.

46. Струганець Л. Трактатування поняття «формування мовної особистості» в курсі «Культура мови». *Мова. Культура. Взаєморозуміння* : [зб. наук. праць]. Дрогобич, 2012. Вип. II. С. 229–236.
47. Струганець Л. Динаміка лексичних норм української літературної мови ХХ століття. – Тернопіль: Астон, 2002. 352 с.
48. Сучасна українська літературна мова / за ред. М. Я. Плющ. Київ: Вища школа, 2003.
49. Татаренко О. Демократизація і/або лібералізація : [до характеристики сучасного стану нормативно-стилістичних засад української мови]. *Мовознавство : матеріали 5-го конгресу Міжнародної асоціації українців* : зб. наук. статей. Чернівці, 2008. С. 10–18.
50. Тищенко О. Стиль мови Інтернет-спілкування в національному корпусі української мови. *Лінгвостилістика: об'єкт – стиль, мета – оцінка* : зб. наук. праць. Київ, 2007. С. 362–372.
51. Токарева І. В. Ласкаво просимо у школу ввічливості. *Практична психологія та соціальна робота*. 2006. № 1. С. 63–70.
52. Український правопис. Київ: Наукова думка, 2008.
53. Фаріон І. Д. Мовна норма: знищення, пошук, віднова (Науково-навчальне видання): [монографія]. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2010. 336 с.
54. Шабат-Савка С. Толерантність спілкування як спосіб вираження комунікативних інтенцій. *Мандрівець*. 2010. № 6. С. 59–63.
55. Шевчук С. В. Українське ділове мовлення: навч. посіб. Київ : Вища школа, 2004.
56. Шевчук С. В. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник. Київ: Алеута, 2010. 696 с.
57. Шеломенцев В. М. Етикет і сучасна культура спілкування. Київ: Лібра, 2003. 416 с.
58. Шляхова В. Шляхи удосконалення культуромовної компетентності майбутніх українців. *Українознавство*. 2011. № 4. С. 167–170.